

χικήν μετὰ τῆς τερατώδους καὶ φοβερᾶς κεφαλῆς τῆς Μεδούσης. Ἄλλὰ τὸ πολυτιμώτατον ἴσως πάντων τῶν ἀγγείων τοῦ μουσείου τούτου (Γρηγοριανοῦ) ἢ καὶ περικαλλέστατον τῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀποτεθησαυρισμένων ἔχει σχῆμα κανθάρου (εἶδος ποτηρίου) καὶ δύο λαβὰς κατὰ γαστέρα· ἐπὶ δὲ χρώματος λευκοῦ φαίνονται πρόσωπα διὰ γραφίδος ἐσχεδιασμένα καὶ μετὰ χρωμάτων οὕτω πως συνθεθειμένων, ὥστε διακρίνονται τὰ φωτεινὰ καὶ σκιαώδη μέρη. Τοῦτο γνωρίζω ὡς πάντη μοναδικὸν παραδείγμα τοιαύτης κατασκευῆς ἐς πολλῶν χιλιᾶδων ζωγραφητῶν ἀγγείων διτφόρου σχήματος καὶ ἐποχῆς καὶ ἐργασίας· ἀλλὰ τὸ πρετιέρημα τῆς σπανιότητος αὐξάνει καὶ ἡ ἐντέλεια τῆς συνθέσεως. (1) Ὑποκείμενον δὲ τῆς γραφῆς ὑπάρχει ὁ Διόνυσος, παιδίον ἔτι, παραδιδόμενος εἰς τὰς ἀγκαλας τοῦ γέροντος Σιληνοῦ, παρακειμένων καὶ τριῶν νυμφῶν, αἵτινες ἐθήλαζον τὸν νέον θεόν. Ἄλλο ἀγγεῖον ὑποδεέστερον μὲν κατὰ τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν τέχνην, διακρίνεται ἕμως κατ' ἄλλον λόγον· ἐπεὶ νεὸς τεχνίτης στηριζόμενος ὄρθιος ἐπὶ στηλίδος ἐπάνω τινῶν βαθμιδῶν κειμένης σχεδιάζει διὰ γραφίδος φοινικόφυλλα (κόσμημα γλυπτικῆς), ἀπὸ δὲ τῶν κάτω ἐπιναλασθάνει τὸ ἔργον εἰς τὴν ἄνω. Καὶ τὸ μὲν ἔδαφος τῆς εἰκῆς ὑπάρχει λευκὸν, τὸ δὲ γραφόμενον ἔχει χρυσοῦν χρῶμα. Τοιχογράφος ἄρα ὑπῆρχε πιθανότατα ὁ ἀνὴρ. Νομίζω δὲ ὅτι εἰς οὐδεμίαν συλλογὴν εὐρίσκεται ἕτερον παραδειγμα τοιοῦτου σχεδιασματος, ἀκριβοῦς μάλιστα κατὰ τὴν χάριν τῆς ἐκτελέσεως.

Ἄλλὰ κυρίως εἰς τὴν πασιτάδα, ὅπου εἰσερχόμεθα συνήθως ἐκ τῆς αἰθούσης τῶν ὀρειχαλκίων ἐξερχόμενοι, εὐρίσκονται αἱ πλείους φιάλαι ἐπὶ ἀθίκων κατατεταγμέναι μετὰ καὶ ἄλλων διαφόρων κατὰ τὴν τέχνην καὶ τὴν καταγωγὴν δοχείων. Αὐταί, ὡς γνωρίζεις, Κύριε, ἐξέχουσι κατὰ τὴν λεπτότητα τῆς ὕλης καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς βαφῆς, καθὼς κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ ὅλου σώματος καὶ τὴν καλλονὴν τῆς γραφῆς. Ἄλλὰ τὸ Γρηγοριανὸν μουσεῖον ἐξέχει καὶ ἐπὶ τούτου τοῦ κλάδου· ἐπεὶ αὐτόθι φαίνεται ἡ τέχνη κατὰ διαφόρους βαθμοὺς ἀπὸ τῶν Φοινικικῶν αὐτῶν χρόνων μέχρι τῶν Ἑλληνικῶν. Πῶς νὰ ἐκλέξω ἐναυθὰ ὡς ἀροθινὰ τινα ἐκ τοσούτου θησαυροῦ ἐπαφροδίτων τῆς Ἑλληνικῆς κεραμογραφίας ἔργων; Διότι πάντα ἐναμιλλῶνται πρὸς ἄλληλα καὶ εἰς τὸν αὐτὸν κατατάσσονται στίχων. Καὶ ὁμοῦς ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἀναφέρω τὴν ὠραίαν τῶν φιαλῶν σειράν, ἥτις φέρει πᾶσαν τὴν γραφὴν ἐκ τῆς Ἀργοναυτικῆς ἱστορίας· εὐρίθη δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν Καίρην (ἢ Κεραίαν) καίμωον καθ' ἑαυτὴν ἀποτελεῖ τᾶξιν μνημείων ἀνεκτιμήτων διὰ τὸ ἀρχαίωτον τῆς εἰκονογραφίας. Πλεονεκτηοῦσιν ὁμοῦς αἱ φιάλαι αὗται καὶ κατὰ

(1) Εἰς τὴν συλλογὴν ἰδιώτου τινὸς ἐκ Φλωρεντίας τοῦ ὀκτωῦρος Pizzati, ὑπάρχει φιαλοειδὲς ἀγγεῖον ἐκ τοῦ Καρήνου καὶ αὐτὸ προερχόμενον· φέρει δὲ τὸν Ἐρδυμῶνα, οὐχὶ ὁμοῦς ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους γεγραμμένον· ὥστε ἀμφότερα τὰ δοχεῖα ταῦτα ἀναλογοῦσι.

τοῦτο, ὅτι ἐρανίζονται ἐξ ἀγνώτων εἰς ἡμᾶς πηγῶν τῆς μυθολογικῆς ἱστορίας. Οὕτως ὁ Ἰάσων καταποθεῖς παρὰ τοῦ δράκοντος ἐξήχθη ἐκ τοῦ φάρυγγος τοῦ θηρίου ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς. Ἄλλη δὲ πάλιν φιάλη παριστάνει τὴν Μήδειαν ἐκδικουμένην διὰ τῆς ἐπικουρίας τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων, τὸν φόνον τοῦ Αἴζωνος· καὶ θαυμάζεται διὰ τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς γραφῆς. Ἄλλαχού φαίνεται ὁ Σίσυφος κεκυρῶς ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ κινουμένου εἰς τὰ ἄνω, καὶ καταπίπταντος πάλιν εἰς τὰ κάτω λίθου· πληρίον δὲ αὐτοῦ κεῖται ὁ Τίτιος εἰς στύλον προσδεδεμένος, γύψ δὲ εἰσδύων τὸ ῥάμφος εἰς τὴν κοιλίαν κατασπαράττει· αὐτοῦ τὰ σπλαγχνὰ ἡδὲ Μιδας ἐπὶ θρόνῳ πλαγίως καθήμενος, ἔχων δὲ προκείμενὸν τὸ δνειον οὗς ὑπεράνω τοῦ πύλου, ἐνώπιον δ' αὐτοῦ χωρικός ἐκ Φρυγίας φέρων ἐπὶ κεφαλῆς μίτραν, εἰ δὲ τὸ σῶμα βραχὺν χιτῶνα καὶ κρατῶν εἰς χεῖρας ἐργαλείων κουρέως. Ὁ μύθος οὗτος ἀναφερόμενος ὑπὸ νεωτέρων μόνον συγγραφέων, κοινὸς δὲ κατὰ τοὺς ἀρχαιστάτους χρόνους, οὐδαμῶς φαίνεται ἐπὶ τῶν ἡλίων λειψίων τῆς ἀρχαιότητος· ὥστε παραδόξως εὐρίσκωμεν αὐτὸν ζωγραφούμενον ἐπὶ τινος τῶν τῆς κατῆς ἐποχῆς ἀγγείων.

Ἄλλὰ καταχρῶμαι ἴσως τῆς ὑπομονῆς σου, Κύριε, λεπτολογῶν τὰ περὶ τούτων ὡς ἀρχαιολόγος· ἔστιν ἐπ' ὀλίγον μόνον εἶ ἐπικαλοῦμαι τὴν προσοχὴν σου πρὶν παύσω τὸν περὶ φιαλῶν λόγον.

Πλησίον φιάλης, ὅπου φαίνεται ὁ Οἰδίπους καθήμενος σὺν οὖνος ἐμπροσθεν τῆς Σφιγγῆς, ὑποκείμενοι γραφῆς πλήρης χάριτος καὶ συμπαιθείας, βλέπομαι ἄλλην παριστάνουσαν τὰ αὐτὰ ὑποκείμενα κομμῖνα· διότι ὁ αὐτὸς Οἰδίπους ἔχων τερατώδεις τὸ πρόσωπον ἐπὶ σώματος μικροῦ καὶ δυσμόρφου κεῖται κατέναντι πηθίκου τὴν σφίγγα εἰκονίζοντος, γελωγραφία ἀρχαία τεχνικῶς ἐξεργασμένη. (1).

Ἐἶχον μὲχρι τοῦδε πολλὰ ἀγγεῖα ἀτελεῖς κενῆς παριστάνοντα, τὰ ὅποια ἐμακρύνθησαν ὡς οἶόν τι ἐκ τοῦ Γρηγοριανοῦ μουσείου· ἀλλὰ βακχικῶν ἔργων καὶ πράξεων κραιπλῆς καὶ παρρησίας παραδείγματα ὀλίγα ἐγνωρίζομεν ἐπὶ ζωγραφητῶν ἀγγείων. Εὐρίσκονται δὲ δύο τοιαῦτα αὐτόθι. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου φαίνεται ἄθροπος γρατῆς ἐπὶ κλίνης κατακεκλιμένος, ἔχων δὲ τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ κάτω νέουσαν ὡς εἰ ἐμέτοις, ἐν ᾧ γυνὴ ἱσταμένη πλησίον κρατεῖ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου βλέπομεν κατὰ πρόσωπον ἄθροπον, ὅστις ἐνοκλαδὸν καθήμενος πρὸς τὴν γῆν ἀπεκρίνεται ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀκρᾶσίας του. Ἰδοὺ δύο παραδείγματα βυρανογραφίας ἐξίσου νέα καὶ περιεργα, ὅπου καὶ ὁ σχεδιασμὸς καὶ ἡ ἐντέλεια ὁμοίως ἐπέτυχον τοῦ σκοποῦ, ἐκτός τῆς ἄλλης κατασκευῆς καὶ τοῦ σχήματος.

Ἡ τέχνη ἄρα τῶν ἀρχαίων ἐξηρκεῖτο εὐλεύριμα

(1) Ἐπὶ ἀγγείων τινὸς τοῦ ἐν Νεαπόλει μουσείου φαίνεται καὶ ἄλλη τοιαύτη γελωτογραφία τοῦ αὐτοῦ Οἰδίποδος· διότι ἔχων μορφήν Σιληνοῦ προσφέρει χίνα εἰς τὴν Σφιγγα καθήμερην ἐπὶ αὐτῆς.